

ZASAVSKI Vestnik

LETO VI — ST. 1

TRBOVLJE, 8. JANUARJA 1953

GLASILO OSVOBODILNE FRONT E ZASAVJA

Izdaja Okrajni odbor OF Trbovlje. * Urejuje in odgovarja uredniški odbor. * Tiska tiskarna Ljudske pravice v Ljubljani. * Naslov uredništva in uprave: Trbovlje — Zasavski vestnik, uprava rudnika. * Telefon, št. 51. * Račun pri podružnici Narodne banke v Trbovljah številka 614-7-146. * List izhaja vsak četrtek. * Letna naročnina 240 din, polletna 120 din, četrtletna 60 din, mesečna 20 din; posamezna številka 5 dinarjev, na šestih straneh pa 6 dinarjev.

Maršal Tito za novo leto

Maršal Tito je imel v Beogradu, dne 31. decembra popolnosti, na pragu novega leta 1953, naslednji govor:

»Tovariši in tovarišice, državljani in državljanke!

Na pragu novega leta 1953 se lahko zares s ponosom dotaknemo vsega, kar so delovni ljudje naše države dosegli lani v vseh smereh našega družbenega napredka. Ponosni smo lahko zlasti za to, ker so bili doseženi uspehi v našem razvoju tudi lani ob neprestanem spopadu z velikanskimi objektivnimi težavami. Z ustvarjalnimi rokami in mislimi delovnih ljudi nove Jugoslavije se je lani še bolj spremenila podoba naše države, še jasneje je bila

nas hoteli zaustaviti na naši poti razvoja in ogroziti našo neodvisnost.

Velikanski uspehi v mnogoštevilnih najsodobnejših tovarnah in različnih drugih podjetjih v naši državi so žive priče ustvarjalnosti naših delovnih ljudi in naporov vseh naših državljanov. Ti uspehi nas zares lahko navdajajo z optimizmom, da bodo uspešni nadaljnji napori za ustvaritev srečnejšega življenja naših narodov.

Dejstva lahko potrjuje, da vse dosedanje nevihte, ki so divjale nad našo domovino, zlasti v zadnjih štirih letih, niso omajale, pač pa še bolj okrepile vero naših narodov v svojo moč in ustvarjalno sposobnost. Okrepile so

PET LET »Zasavskega vestnika«

Pet let je za nami, odkar je izšla prva številka našega zasavskega tednika, ki se je začel tiskati pod imenom »Zasavski udarnik«. Skromni so bili prvi začetki; brez vsega znanja in izkušenosti smo se takrat oprijeli dela ter začeli izdajati naš list.

Meseca decembra 1947 se je rodila pri nas misel, da bi tudi okraj Trbovlje dobil svoj lokalni časnik. Prvotno je bilo zamišljeno, da bi bil ta list glasilo uprave Zasavskih premogovnikov, vendar je prišlo do odločitve, da je pravilneje, da list izhaja kot glasilo OF okraj Trbovlje in da zastopa koristi vseh delovnih ljudi našega okraja. In pri tem je tudi ostalo.

Ko gledamo nazaj na prehojeno pot v petih letih, se moramo spomniti na marsikaj in se vprašati: ali je »Zasavski vestnik« v celoti izpolnil svojo dolžnost do svojih bralcev? In spet se moramo vprašati: ali so tudi bralci s svoje strani storili svojo dolžnost do našega lokalnega glasila? Če se o tem vprašujemo, bomo dobili pozitivne pa tudi negativne odgovore.

Reči smemo, da se je uredništvo vsa leta trudilo in prizadevalo, da bi bil naš list veran prikaz vse dejavnosti v okraju iz vseh področij našega dela. To prizadevanje pa nam ni vedno uspelo. Premalo je bilo sodelovanja s strani naših frontnih odborov, naših sindikalnih podružnic, naših drugih organizacij, društev, ustanov, podjetij itd. Mnogo stvari je šlo mimo nas, ki so ostale neopazene in publicistično neobdelane. Da, o številnih vprašanjih bi morali pisati, vendar se to ni zgodilo, ker je bila dopisniška mreža pomanjkljiva in slaba.

Skromno smo začeli pred petimi leti. Večjih štirinajst dni je prvotno izhajal naš list na osemih straneh, na polovičnem formatu »Slovenskega poročevalca«, kjer se je naš list tedaj tiskal. Meseca maja 1948 je list postal glasilo OF okraj Trbovlje. »Zasavski udarnik« je takrat postal tednik in s tem je bil spet storjen korak naprej. Ves čas je naše glasilo vršilo svojo agitacijsko in propagandno delo; poročala je o uspehih naših delovnih kolektivov, o delu OF, o delu naših društev in organizacij, prinašala je novice, pisalo o uspehih na fizikalnem področju itd.

»Zasavski udarnik« je bil že precej razširjen, saj je imel že naklado 5000 izvodov. Takrat je bila cena lista 2 din. S podražitvijo časniškega papirja in tiskarskih stroškov pa je bil naš list, kot vsi drugi, prisiljen, da se je njegova cena zvišala. Sledil je občuten padeč naročnikov, tako da smo imeli naklado lista pod 3000 izvodov. To je bilo meseca maja in junija 1951. Vendar pa smo pri listu tudi tega leta zabeležili velik napredek: iz malega formata smo prešli na veliki format, s čimer je naše glasilo dobilo obliko velikih listov.

Do 1. julija 1951 se je naš list tiskal v tiskarni »Slovenskega poročevalca«, od tega dne dalje pa se tiska v tiskarni »Ljudske pravice« in ob tej priložki je naš list dobil tudi svoje sedanje ime. Veliki format lista nam je tudi omogočil, da smo bralcem nudili več čtiva, novic in ostalega časniškega gradiva, s čimer se nam je posrečilo, da smo naklado lista lahko povečali na 4500 izvodov. V tem pogledu pa nismo še storili dovolj; naše geslo mora biti, da moramo imeti naklado najmanj 6000 izvodov; tako da ne bi bilo v našem okraju hiše, ki ne bi bila naročena na naš tednik.

Meseca februarja 1952 smo naše delovno področje razširili tudi na Litijo in okolico. List je postal s tem zanimivejši in popolnejši, vendar pa nam iz Litije dopisuje samo en dopisnik, ostali pa kakor da bi se bali dopisovati.

Ce načrtno vprašanje vsebine našega lista, bi lahko dejali, da se je njegova kvaliteta nekoliko popravila, še daleč pa ni takšna, kot bi morala biti in kot si želimo. Akoravno se je število naših sodelavcev povečalo, ne moremo biti in nismo s tem še zadovoljni. Rednih dopisnikov imamo malo: v Trbovljah štiri, v Zagorju enega, prav tako v Radečah. Rednega dopisnika imamo tudi v Luki pri Zidanem mostu, medtem ko se iz ostalih krajev dopisniki oglašajo le sporadično, od časa do časa, od nekdaj pa sploh ne.

Priznati moramo, da se nam do danes še vedno ni posrečilo dobiti stalnega dopisnika za področje Hrastnika in okolice. Nestalnih dopisnikov je sicer preko trideset, vendar so med njimi nekateri, ki se oglašajo le po dvakrat na leto.

Mnogo smo se trudili, da bi poživili dopisništvo na naši vasi. V zvezi s tem smo se večkrat obrnili na naše šole, ki bi lahko mnogo doprinesle k izboljšanju tega vprašanja, toda žal smo naleteli v večini primerov na gluha ušesa. Edina izjema je šolski upravitelj Stane Skočir iz Loke pri Zidanem mostu, ki je spričo svoje težke bolezni v pogledu dopisništva naravnost vzorec ter je vreden javne pohvale ravno zaradi tega v tem večji meri.

Ko se vračajo naše misli nazaj, ko je pred petimi leti izšla prva številka našega lista, smo kljub številnim pomanjkljivostim našega glasila glede na opravljeno delo in prehojeno težko pot vendar zadovoljni. Letos bo naš list izhajal večkrat v povečanem obsegu. To pa je v veliki meri odvisno ravno od naših bralcev in ostalih, ki lahko pomagajo, da bo uredništvo imelo dovolj gradiva na razpolago. Tukaj pa naj povemo to, kar smo rekli v našem listu ravno pred enim letom, to je, da nas boli, da stoji akademsko izobraženi ljudje našega okraja (in teh ni malo) z nekaterimi izjemami proti naročnemu listu kot javni tribun našega okraja popolnoma pasivni. Kdo naj bo našemu delovnemu človeku njegov učitelj, vodnik in svetovalec? Kdo drugi vendar, kot ljudje, ki so si na šolah pridobili najvišje znanje in izobrazbo. In ti ljudje v našem okraju molče, morali pa bi govoriti in sicer glasno govoriti. Koliko je v okraju problemov, na katere mislimo vsi s skrbjo! Ne bomo govorili na tem mestu o vseh, a dotaknimo se vsaj nekaterih. Kdo naj prvi spregovori javno, kako bomo rešili v okraju Trbovlje vprašanje zaposlitve naše ženske mladine? V prvi vrsti naši akademiki, naši najbolj izobraženi in najbolj razgledani ljudje. Drugo vprašanje: kdo naj spet spregovori prvo besedo, ali je bila razdelitev in uporaba čistega dobička v naših industrijskih podjetjih in ustanovah glede na silno zaostlost naše komunalne dejavnosti in pretežega stanovanjskega vprašanja v naših revirjih res v vseh primerih popolnoma pravilna in neoporečna? Ali smo res dali ta razpoložljivi denar kot komunisti vsakokrat tja, kjer je bilo to najbolj potrebno? Upamo si trditi, da ne. Tudi o tem vprašanju bi morali spet javno spregovoriti naši najbolj izobraženi in najbolj razgledani ljudje — naši akademiki. Pa niso še javno spregovorili. A bo to potrebno. O tem bo moral spregovoriti še naš zbor proizvajalcev ob pomoči naših akademikov in izobražencev. V mislih imamo namreč skupno načrtno delitev tega denarja za daljše razdobje. Morda se zde vprašanja, ki smo jih načeli, temu ali

onemu trda in huda. A nič zato — prišla so nam od srca — zato se ne bojimo zamere, saj smo jih načeli v interesu našega delovnega ljudstva. Temeljito si izprašajmo svojo vest in videli bomo, da smo ta vprašanja postavili upravičeno. Pa — dovolj o tem.

Ce že govorimo o naročnikih, potem lahko podčrtamo, da so v tem pogledu najboljše v Trbovljah in v Radečah, medtem ko lahko rečemo, da bi jih v Zagorju lahko bilo več glede na obseg in velikost tega kraja.

Uredništvo in uprava »Zasavskega vestnika« sta se odločila, da razpišeta nagradno tekmovanje za najboljše naročnike-plačnike našega lista. Vsi tisti, ki bodo plačali naročnino za leto 1953 in jo poravnali tudi za nazaj, se bodo lahko udeležili nagradnega žrebanja, ki ga objavljamo na drugem mestu.

S tega mesta se ob tej priložki zahvaljujemo vsem, ki so pripomogli k razširitvi našega lista, zlasti vsem tistim, ki so pripomogli z denarnimi in drugimi prispevki, da je list nemoteno izhajal.

Tudi v bodoče naj bo naše geslo, da mora imeti vsako podjetje in vsaka ustanova, vsako društvo in vsaka organizacija svojega dopisnika, vsaka hiša pa naj bo naročena na »Zasavski vestnik«.

Naš list je s to številko postal tudi poluradno glasilo Okrajnega ljudskega odbora v Trbovljah ter bo prinašal vse važne odločbe tega odbora in njegovih svetov ter poročila podrobneje o njihovem delu. Vsi tisti, ki še niso naročeni na naš list, naj to store, da bodo poučeni o delu našega okrajnega ljudskega odbora.

Vsem naročnikom in bralcem našega lista pa obljubljamo, da se bo uredništvo tudi v bodoče trudilo z vsemi silami, da izboljša vsebino našega glasila, da bo vsak, ki je nanj naročen, z njim, kolikor pač možno, zadovoljen in da bo vedno in povsod zahteval naš list, glasilo OF Zasavja.

Vsem, ki so pripomogli, da je naš list lahko nemoteno izhajal, še enkrat najiskrenejša zahvala!

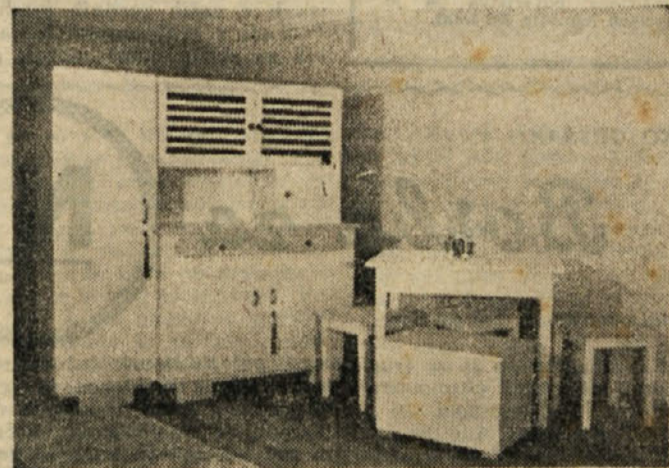
Uredništvo in uprava »ZASAVSKEGA VESTNIKA«

ALI SI ŽE PLAČAL NAROČNINO ZA »ZASAVSKI VESTNIK«?

Želiš dobiti zastoj kuhinjsko opravo, cement itd.

Uredništvo in uprava »Zasavskega vestnika«, glasila OF Zasavja, razpisujeta nagradno tekmovanje za svoje naročnike. Tekmovanje bo trajalo od 1. januarja do 1. maja 1953. Tekmovanja se bodo lahko udeležili vsi stari naročniki, ki bodo plačali naročnino za leto 1952 in za leto 1953. Tudi novi naročniki, ki bodo plačali naročnino za celo leto 1953, se bodo lahko udeležili tega tekmovanja. Da bomo lahko nudili našim naročnikom tako lepa in praktična darila, so poskrbela naša podjetja in ustanove, ki so v ta namen prispevala lepe nagrade. Uredništvo in uprava lista se jim za to najlepše zahvaljuje.

Nagrade bodo sledeče:

1. nagrada: kuhinjska oprava (darilo Mestnega stroj. mizarstva v Trbovljah) — glej sliko; 2. nagrada: moški ali ženski čevlji po meri (darilo Mestnega čevljarstva v Trbovljah); 3. nagrada: 10 vreč trboveljskega Portland cementa (darilo Cementarne Trbovlje); 4. nagrada: 1 kristalni namizni servis (darilo podjetja »Umetnina«, Ljubljana); 5. nagrada: 1 kristalni toaletni komplet (darilo Umetnina, Ljubljana); 6. nagrada: 1 vozček trboveljskega premoga (darilo rudnika Trbovlje-Hrastnik); 7. nagrada: isto kot pod 6; 8. nagrada: 1 tona apna (darilo rudnika Zagorje); 9. nagrada: pletena jopica (darilo Trg. podjetja »Pre-skrba«, Trbovlje); 10. nagrada: isto kot pod 9; 11. nagrada: glej pod 9; 12. do 14. nagrada: denarna darila po 1000 din (prispevek Trg. podjetja »Pre-skrba«, Hrastnik); 15. nagrada: 200 kg žganega apna (darilo Kemične tovarne v Hrastniku); 16. do 18. nagrada: 3 knjižne nagrade (darilo okraj. odbora OF Trbovlje); 19. do 23. nagrada: 5 knjižnih daril (prispevek Zasavskega vestnika); 24. nagrada: stekleni servis (darilo Stoklarne v Hrastniku); 25. nagrada: isto kot pod 24.

Pripominjamo, da se bo v času od 1. januarja do 1. maja 1953 število nagrad prav gotovo še zvišalo. Žrebanje nagrad bo dne 3. maja 1953 v dvorani rudniške restavracije v Trbovljah, ki se ga bodo naročniki našega lista lahko udeležili.

Naročniki, pohitite s plačilom naročnine — sreča se vam smehljaj!

Uredništvo in uprava »ZASAVSKEGA VESTNIKA«

očrtana njena socialistična oblika i po zunanosti i po vsebini. Se jasneje je bila očrtana in osvetljena perspektiva srečne bodočnosti naših narodov, ne daljnje, temveč bližnje.

V novo leto 1953 stopamo sicer z nekaterimi majhnimi skrbmi, ki nam jih je zapustilo kot dediščino minulo leto 1952. Posledice lanskih elementarnih nezdoljivosti se bodo odražale tudi v letu 1953, lahko pa mirne duše rečem, da ne bodo vplivale na ustvarjalni podlet naših delovnih ljudi pri graditvi socializma in tudi ne ogrožale njihove življenjske ravni.

Storili bomo vse, da bo delovnemu ljudstvu naše države v prihodnjem letu zagotovljeno tisto, kar najnuj potrebuje za življenje. Da pa bi se v kar najmanjši meri občutili posledice suše in drugih elementarnih nezdoljivosti naše države, občutili in prenašali samo del državljanzov. Pravočasno naj prodajo državi svoje presežke, da bi tako lahko vsaj delno ohranili tujo valuto za druge potrebe. Verujem v državljansko disciplino in socialistično zavest naših ljudi, verujem, da bodo izpolnili svojo dolžnost do skupnosti tudi v sedanjih gospodarskih težavah.

Stopamo v novo leto 1953 s trdno vero v vrednost in moč našega novega družbenega sistema, v pravilno pot graditve socializma, v neomajno enotnost naših narodov, v veliko ustvarjalno sposobnost naših delovnih ljudi in s tem tudi v moč naše države pred vsemi poskusi od zunaj, s katerimi bi

vero, da je enotnost naših narodov naj boljše sredstvo pri obrambi in ohranitvi naše neodvisnosti, našega obstoja kot močne socialistične skupnosti.

V našem novem sistemu decentraliziranega upravljanja v gospodarstvu in v upravi ljudske oblasti imajo veliko odgovornost vsi vodilni ljudje. V tem decentraliziranem sistemu ne smejo nikdar pozabiti na koristi vse skupnosti kot celote. Kadar gre za korist celotne skupnosti, se morajo le-tej vselej podrežati krajevne koristi in koristi posameznikov. Nova Jugoslavija je kot celota pridobila ljudske revolucije in stoletnih težav naših narodov. Dolžnost slehernega zavednega državljana naše socialistične domovine pa je, da varuje to pridobitev.

Človeštvo trepetja spričo neurejenih razmer v svetu in mrzličnega oboroževanja pred novo vojno kot pred nečim, kar je nezogibno. Trdno pa moramo verovati, da bo razum tistih ljudi, ki so odgovorni pred svetom za ohranitev miru in mirno sodelovanje, preprečil, da ne bo prišlo do nove katastrofe in da bodo velikanska vojna tehnika in oborožitev milijonskih armad porabili samo kot jez pred napadalnostjo, za mir v svetu.

Mislím, da bo spoznanje o groznih posledicah nove svetovne vojne prisililo slehernega morebitnega napadalca, da bo, še preden bi se spustil v vojno pustolovščino, dobro razmislil o skrajnem rezultatu takšnega podviga.

Naši narodi se lahko tudi v prihodnjem letu mirno posvetijo svojemu delu pri graditvi socializma in se lahko zaneajo na obrambno sposobnost naše ljudske armade, varuha naše neodvisnosti in mirnega napredka.

Z vero v veliko bodočnost, z vero v zmago miru in mirnega sodelovanja med narodi, iskreno želim državljanom in državljankam srečno novo leto 1953.

Osnutek družbenega plana LR Slovenije je dan v razpravljanje

Po tem osnutku bo znašal skupni družbeni produkt v letu 1953 za Slovenijo 161.959.000.000 dinarjev in narodni dohodek 143.760.000.000 dinarjev.

Investicije za leto 1953 znašajo skupno 18.870.000.000 dinarjev in jih bodo uporabili skoraj izključno za dograditev objektov kapitalne graditve (13 milijard 283 milijonov dinarjev). Za zgraditev hidrocentral bodo porabili 1.900.000.000 dinarjev. (Za Vuzenico in Vuhred na Dravi in druge ter za projektiranje). Največje investicije — malone 5 milijard — so določene za graditev tovarne aluminia v Strnišču. Vsi

investicije so določene tudi za zgraditev tovarne celuloze in rotacijskega papirja v Krškem (zmogljivost 20.000 ton papirja) in za razširitev železarne »Store«, ki naj bi dosegla proizvodnjo 20.000 ton surovega železa. Investicije za železarno Jesenice in Ravne (nekdanji Guštanj) so znatno nižje, ker bosta ti dve železarni v kratkem že pod streho. Po končanih delih se bo proizvodnja surovega železa na Jesenicah povečala za 40.000 in jekla za 60.000 ton. Železarne Ravne bodo povečale proizvodnjo jekla v prihodnjem letu od 23.000 ton na 40.000 ton.

U zadnjih dneh po svetu

TRUMAN O MIRU

Predsednik ZDA Truman je izjavil na tiskovni konferenci, da so izgledi za svetovni mir danes boljši, kot so bili pred letom dni. Dodal je, da misli pri tem na hladno vojno širimo po svetu. Truman je naglasil, da bo 15. januarja preko radia naslovil na ameriški narod posebno poslanico.

JUGOSLOVANSKO-TURSKO SODELOVANJE

Ob razgovorih turškega ministra za trgovino in gospodarstvo g. Gurrellija z ministrom vlade FLRJ Miškine Todorovičem, ki so se vršili v Beogradu od 24. do 30. decembra 1952, je bilo ugotovljeno, da obstaja možnost za izboljšanje gospodarskih odnosov med obema državama v znanju meri, kar ustreza politični sbliznavanja in medsebojnega sodelovanja. Z novimi sporazumi bo omogočena večja trgovinska izmenjava med obema državama in gospodarsko sodelovanje za daljšo dobo. Po doseženem sporazumu bo Turčija poslala Jugoslaviji še nadaljnjih 50.000 ton žita. Med drugim je zagotovljen tudi izvoz jugoslovanskih tekstilnih izdelkov v Turčijo v vrednosti 2 milijonov dolarjev. Za ta izvoz so zanimajo zlasti hrvatske tekstilne tovarne.

KONFERENCA AZIJSKIH SOCIALISTIČNIH STRANK

Tu dni se vrši v glavnem mestu Burme Rangunu konferenca azijskih socialističnih strank, ki so je sklicale indijska, burmanska in indonezijska socialistična stranka. Glavna tema, o kateri bodo razpravljali na tej konferenci, je združevanje socialističnih strank v svetu. Na konferenco so se odpeljali tudi zastopniki Zveze komunistov Jugoslavije pod vodstvom Milovana Djilasa in dr. Aleša Beblerja, Veliko Britanijo pa bo zastopal šef britanske laburistične stranke Clement Attlee. Attlee se bo sestal v Rangunu s prvakov socialistične internacionale Andrejem Bideom in švedskim predstavnikom Bjerkom.

CHURCHILLOVA POT V ZDA

Britanski premier Churchill je 31. decembra odpotoval v ZDA. Poročila soer trdijo, da je njegovo potovanje privatnega značaja, vendar ni dvoma, da bo Churchill ob tej priložnosti imel z odločilnimi osebnostmi ZDA razgovore, ki se tičejo anglo-ameriških odnosov. Glede na obsežne republikanski voditeljev v senatu, da namerava Eisenhower skleniti z nekaterimi inozemskimi vladami sporazume brez posvetovanja s kongresom, je Eisenhower izjavil, da ne misli skleniti nobenih sporazumov, niti s Churchillom niti katerim koli drugim državnim voditeljem.

NACRTI GENERALA NAGIBA

General Nagib, predsednik egiptovske vlade je izjavil na nedavnem intervjuju, da so osnovni problemi današnje egiptovske vlade evakuacija britanskih vojsk s polotopja Sueskega prekopu, rešitev sudanskega vprašanja in razvoj gospodarskega potenciala Egipta. Napor vlade na gospodarskem področju grede za to, da zemlji zagotovi neodvisnost od inozemske pomoči, ki bi lahko dovedla do politične intervencije in Egiptu povzročila škodo. Po izjavi Nagiba bo njegova vlada ostala na krmilu do sprejetja nove ustave, narkar se bo vrznanje monarhične ali republiške oblike države rešilo s plebiscitom.

ŠTEVILU PREBIVALSTVA V ZDA

Po statističnih podatkih ameriškega urada za popis prebivalstva so je število prebivalcev v ZDA znatno povečalo. Konec leta 1952 je bilo v ZDA 138.434.000 prebivalcev, kar pomeni porast za 2.581.000 proti letu 1951.

NOVA KITAJSKA OFENZIVA

Patrole Zedinjene komande so po sporočilih iz Seula ugotovljale na vsej korejski fronti točnost nasprotnikove propagande, da se bo dne 4. januarja začela kitajsko-severnokorejska ofenziva. Vojaške operacije skoraj popolnoma mirujejo, ker je na boljše zadnje dni temperatura padla na 25 stopinj pod ničlo. Aktivno pa je letalsko delovanje ter je le dni skupina ameriških večletrednjav vrta v nočnem poljetu nad 100 ton bomb na severnokorejske vojaške naprave južno od Penjanga. V letalskih borbah je bilo dosejati sestreljenih 700 kitajskih in severnokorejskih letal, letalstvo Zdrženega poveljstva pa je med tem časom izgubilo 38 letal.

Ljudska skupščina FLRJ je sprejela PRORAČUN ZA LETO 1953

Ljudska skupščina FLRJ je na zadnjem zasedanju odobrila zvezni družbeni plan in zvezni proračun za leto 1953 ter zakon o vsedržavnem zaključnem računu za leto 1953.

V imenu vlade FLRJ je minister zvezne vlade Svetozar Vukmanovič podal izčrpano obrazložitev predloga družbenega plana in proračuna za leto 1953. Navedel je gospodarske in druge pogoje, v katerih je bil izdelan ta predlog. Med drugim je poudaril, da se v letu 1953 predvideva narodni dohodek v znesku 878 milijard 838 milijonov dinarjev. Razdelitev narodnega dohodka predvideva 555 milijard 41 milijonov dinarjev za družbene fondne (socialno zavarovanje itd). Za narodne obrambe je predvideno 180 milijard, 242 milijonov pa za investicije. Razlika med narodnim dohodkom in izdatki 50 milijard 675 milijonov dinarjev bo pokrila s posojili z inozemsko pomočjo in rezervami.

Nato je govoril o izdatkih za vzdrževanje in opremo JLA namestnik ministra za narodno obrambo Ivan Gošnjak. Višina proračuna ministrstva za narodno obrambo v letu 1953 je tesno in nujno povezana z ekonomskim položajem in je v skladu z napori, s katerimi se bori naša država pri nadaljnji graditvi socializma. Tovariš Gošnjak je poudaril, da je Jugoslovanska ljudska armada pri dolo-

čanju svojega proračuna upoštevala potrebe, ki ji zagotavljajo uspešno izpolnitev njenih nalog, to je ohranitev svobode in neodvisnosti naših narodov. Izdatki za Jugoslovansko ljudsko armado bodo zato znašali 180 milijard dinarjev ali 20 milijard dinarjev manj kot v preteklem letu.

Ko je govoril o razlogih, ki so omogočili znižanje izdatkov za narodno obrambo, je navedel tri: znižanje vojaškega roka v nekaterih enotah od treh na dve leti, razpustitev KNOJ in da so v letošnjem letu bile pokrite nekatere potrebne rezerve v gradivu in opremi, in ker so se znižala investicijska sredstva za vojno industrijo. Poudaril je tudi, da bodo odslej izdelovali v naših tovarnah vojne industrije ves material za našo Armado, orožje, strelivo, vojaško opremo, vozila itd.

Ljudska skupščina je tudi potrdila sklep vlade FLRJ o prekinitvi diplomatskih odnosov z Vatikanom. V diskusiji o tem vprašanju je govoril tudi ljudski poslanec Boris Zihelr, ki je dejal, da imenovanje Stepinca za kardinala ni bila poteza, ki bi prinesla Vatikanu ugled med širokimi množicami naše države in demokratičnega sveta. Nadalje je dejal, da politika Vatikana je bila vedno doslej preračunana na zasluževanje slovenskega naroda, predvsem pa naperjena proti skupnim

težnjam za skupno življenje naših narodov.

Med dvema vojnama je Vatikan podpiral z vsemi silami italijanske imperialistične nacrte proti Jugoslaviji, v Julijskih krajini pa je svojo politiko vskladal s politiko italijanskega imperializma. Zamenjal je vsakega duhovnika in škofa, ki se je pokazal indiferenten pri izvajanju njegove politike. Namesto Fogarja, je postavil za škofa v Trstu Santinija, fasista, ki še danes tam kraljuje in nadaljuje svoje protijugoslovansko in v bistvu profasistično delo.

Z imenovanjem Stepinca za kardinala je Vatikan ponovno pokazal svoje globoko sovraštvo do svobode in neodvisnosti naših narodov.

Z ukinitvijo ljubljanske teološke fakultete hoče Vatikan dokazati pred svetom, da pri nas ni svobode vere. Istočasno pa je ustanovil emigrantsko teološko fakulteto v Argentini, da bi s tem »dokazal«, da se duhovniki za Jugoslavijo lahko šolajo le v Južni Ameriki.

V nadaljevanju je tovariš Zihelr poudaril, da je odgovor naše vlade obenem odgovor vsega našega ljudstva. Na provokacijo s Stepincem smo odgovorili: »Roke proč od naše svobode in neodvisnosti!« Kar se je zgodilo sovjetkim, kremeljskim papežem, to se je zgodilo tudi rimskemu.

Problem gozdarstva okraja Trbovlje

Po strukturi gozdov oziroma po lesni zalogi sodi naš okraj med najšibkeje v republikli.

Na hektaru gozdne površine bi morali imeti najmanj 150 kub. metrov lesa, v resnici ga pa ugotavljamo na 1 hektaru le 85 kub. metrov, tako da smo z lesno množino za 68 kub. metrov izpod normale. To stanje je seveda dovedlo naše gozdove v skrajno degradacijo.

Da pa stanja naših že itak ogroženih gozdnih fondov ne bi še bolj poslabšali, marveč ga postopoma iz leta v leto izboljšali, smo v 20-letnem perspektivnem načrtu obnovitve gozdov predvidevali obširna gozdnogojitvena in gozdnovarstvena dela; pogozdili bomo 21 hektarov goščav, spopolnili 53 hektarov gozdnih površin ter 657 hektarov grmišč, posadili in podsejali 1009 hektarov uničenih gozdov ter očistili 752 hektarov zapleveljenih gozdnih nasadov. Za izvedbo tega načrta bo treba 2.601.000 raznih gozdnih sadik ter 53.558 kg raznega gozdnega semena.

Ni pa to seveda edini ukrep za izboljšanje naših gozdov. Predvsem bo treba sečnjo lesa uravnovesiti z vsakoletnim prirastkom, to se pravi, sekati bomo morali izpod prirastka. V ilustraciji naj navedemo, da znaša povprečen letni prirastek lesa na hektar 5 kub. metrov, pri nas pa le okrog 2 kub. metra. Upoštevaajoč, da imamo pri nas okrog 20 tisoč hektarov gozdov, priraste torej 40.000 kub. metrov lesa, posekali pa smo doslej do 60 tisoč kub. metrov lesa, s čimer smo naše že itak devastirane gozdove še bolj poslabšali.

S to prakso moramo seveda takoj prenehati in postaviti letni etat lesne mase na 20.000 kub. metrov, na kar naj naša kmečka gospodarstva v bodoče računajo. Bilo bi neodpustljivo dejanje, če bi denarna sredstva za razne predvidene in nepredvidene stroške okraja in naših kmečkih gospodarstev iskali v naših gozdnih fondih.

Tudi z grabljenjem listja v gozdovih za steljo bomo morali postopoma

prenehati, ker s tem občutno znižujemo gozdni prirastek.

Naša dejavnost na vzgoji naših gozdov lansko leto ni bila zadovoljiva, saj smo pogozdili le 7 hektarov goščav z 28.000 sadikami, počistili pa smo 75 hektarov gozdnih kultur. Da predvidenega načrta pogozdovanja (18 ha) preteklo leto nismo dosegli, je iskati vzrok v pomanjkanju gozdnih sadik. Da bi se tudi v tem pogledu vsaj delno osamosvojili, nameravamo v Dolah pri Litiji, kjer je največ goščav in opustošenih gozdov, napraviti večjo gozdno drevnico. Manjših gozdnih drevnic imamo pet, napravili pa jih bomo v vsakem logarskem okolišu.

Od prodanih lesnih množin smo odvedli v sklad za obnovo gozdov preko 6 milijonov dinarjev. Ker pa znaša delež okrajnega sklada le 10% in se iz teh sredstev med drugim finansira logarsko oseboje, smo v tem pogledu od meseca do meseca odvisni od dotacij iz republiškega sklada. Spričo okoliščine, da stojimo s sredstvi za obnovo gozdov že itak šibko, je potrebno, da takoj prenehamo s tendenco oproščanja plačila sklada za obnovo gozdov od lesa, ki gre v javne namene. Ti primeri postajajo čedalje bolj pogosti, zlasti še, če upoštevamo množično elektrifikacijo naših vas.

Da ugotovimo pravilno odvajanje denarnih sredstev v gozdni sklad, smo pri vseh naših KZ izvršili revizijo. Tukaj smo dognali, da so naše zadrage odvedle v gozdni sklad nad 1 in pol milijona dinarjev pre malo. Ta razlika je nastala predvsem zaradi preplačevanja lesa. Po uredbi se od razlike med uradno določeno ceno lesa do viška preplačila odvede 80-odstotni del v gozdni sklad.

Takšno revizijo je nujno treba izvršiti tudi pri vseh naših podjetjih, ki so neupravičeno odkupovala les neposredno od proizvajalcev in ga tudi preplačevala, niso pa od razlike odvedla predpisane gozdne takse.

Nekako ob začetku lanskega leta so zadrage prejele preko OZZ informa-

tivne prodajne cene za lesne sortimente, ki pa so bile znatno višje od nakupnih. Iz tega je sledilo, da se je pri zadržgah začela kopičiti razlika med odkupno in prodajno ceno. To razliko so zadrage odvajale in jo še odvajajo ter knjižijo na poseben račun.

V merilu okraja znaša ta razlika po ugotovitvah preko 15 milijonov dinarjev. Kakor smo obveščeni, pa namerava sedaj OZZ to razliko procentualno razdeliti med OZZ in KZ, kar pa je povsem zgrešeno, ker ne najdemo razlage, na kak način bi bila OZZ upravičena do dela te razlike.

Da pa bo ta razlika pravilno razdeljena, predlagamo, da 50% odvedemo v okrajni sklad za obnovo gozdov, 40% naj ostane zadržgam in iz te vsote bi zadrage lahko poravnale tudi pre malo odvedene gozdne takse, ugotovljene ob reviziji, ostalih 10% pa naj bi šlo v okrajni proračun.

Da pa bi odvajanje te razlike dokončno odpravili in da se začne uveljavljati svobodna cena po načelu ponudbe in povpraševanja, je potrebno, da gospodarski svet pri OLO Trbov-

Spravilo lesa iz naših gozdov

MIRKO GREŠAK:

Borba za NAFTO

(Nadaljevanje in konec)

Po istem sporazumu pa so se trudi dogovorili, da bodo pričeli eksploatirati nafto v Venezueli. Venezueli, ki je štirikrat tako velika kot Anglija, ima samo tri milijone prebivalcev. Pridelovali so 1 milijon vrec kave ter 20 tisoč ton sladkorja. Osemnajst tisoč kilometrov plovnih rek je v Venezueli, vendar brez prometa. Država je bila torej bogata, toda zaostala. Gornji tisoči so zaslužili milijone brez truda. Geologi Deterdinga so trdili, da je v Venezueli najbogatejše ležišče petroleja. Leta 1917 je začel črpati nafto, vendar mu rudarski zakoni niso dovoljevali polne prostosti. Leta 1921 je Deterding poslal poslanca k predsedniku Gomezu, leta 1922 pa so prišli tudi Amerikanci. Gomez je izdal nov rudarski zakon, kjer so Anglo-Amerikanci morali plačati 10% vrednosti za izvozno nafto, Gomez pa je dobival 7 in pol odstotka vrednosti. Za protiuslugo se je obvezal, da bo gradil ceste. Res jih je gradil, vendar ne med mesti in vasei, temveč kot zvezo med petrolejskimi polji. »Čestni« prezident Gomez je gradil te ceste s pristilno mobiliziranimi kmeti. Še danes lahko vidimo ljudi v Venezueli, ki imajo od trpinčenja pod tem možem raztrgana ušesa. Gomez je postal

najbogatejši človek Južne Amerike. Ko mu njegova rezidenca ni več ugaljala, je postavil novo. V sedmih mesecih je zgradil 82 novih stavb, državni hotel z 200 sobami na trgu, ki je bil večji kot Place de la Concorde v Parizu. Šest novih kasarn, asfaltna ceste in zasebni zoološki vrt — samo za generala — so v tem kratkem času postavili. Eden od njegovih sinov, ki je živel v Parizu in imel mesečno plačo samo 4000 dolarjev, kar mu ni zadostovalo, je poskusil proti očetu napraviti vstajo, ki se pa ni posvečila, kakor se niso posvečile vse druge vstaje, ki jih je napravil narod ali pa njegovi voditelji.

Leta 1924 so črpali v Venezueli 1,3 milijonov ton nafte, leta 1938 pa 27,7 milijonov ton. Od tega je Gomez dobival 7,5% vrednosti, ni pa storil za svoj narod ničesar, niti ne najpotrebnejšega. Narod je plačeval na primer pitno vodo, ki so jo prodajali vrc po okrog sto dinarjev — Anglo-Amerikanci pa, ki so imeli razkošne vile v istih krajih, so imeli vodovod napeljan s hribov celo v odprta kopaljšča, v katera so vodo napeljali 147 kilometrov daleč. V mesto, ki je imelo 75.000 prebivalcev, Gomez v petnajstih letih ni mogel napeljati vode. Narod Venezuele

je gradil ceste in Gomezove palače pod enakim nasiljem, kot so pred tisočletji zidali egiptovske piramide.

Leta 1935 je general Gomez umrl. Nekaj dni pozneje so že izbruhnili nemiri; na petrolejskih poljih je bilo 40 mrtvih, 50 Gomezovih politikov ubitih, 97 sorodnikov je zbežalo, ljudstvo pa se je obrnilo tudi proti njegovim in od njega prizanim otrokom, ki jih je imel preko sto. Častniki, palače, generali in guvernerji so bili požgani in pobiti, vodstvo države pa je prevzel novi prezident Contreras. Najprej je napravil mir, zaplenil premoženje Gomeza, leta 1938 pa je izdelal triletni plan, narkar je začel zelo previdno nastopati proti Anglo-Amerikancem, ki so tukaj črpali nafto. Dosegel je boljše plače za delavce ter nove pogoje za črpanje nafte. Preko deset milijonov dolarjev je zahteval za delavske hiše. Delavci Venezuele, ki so videli uspehe v boju proti Anglo-Amerikancem, so pomagali tudi svojim sotrpinom v Mehiki, ki se je — kot že omenjeno — leta 1938 otrsela tujih kapitalistov.

Ce hočemo natančneje poznati vzroke, ki so pomagali Deterdingu vzpostaviti veliko angleško moč s pomočjo nafte, si moramo ogledati še razvoj v Perziji. Dvajset let pred svetovno vojno je vladal Perziji šah Nasredin.

Tujcev ni maral, vendar je nekaterim Evropejcem pustil potovati po državi, med njimi tudi ne več mlademu inženirju d'Arcyju, ki je v Avstraliji našel zlata ležišča. S tem zlatom je hotel postati kralj nafte. Inženirju d'Arcyju je bilo poznano, da so v Perziji v njihovih templjih stoletja gorele mogočne bele luči, ki so jih šteli za simbol svojega boga. D'Arcy je vedel, da je bila to nafta in začel je z raziskovanji. Zgubil je mnogo denarja, ne pa vere v uspeh. Bil je zelo pobožen in je vedno nosil s seboj sveto pismo in križ. Leta so minila brez uspeha in ko je porabil svoje velikansko premoženje, je moral v Londonu prositi za kredit. Ko tuji z novim vrtanjem ni imel uspeha, so ga pričeli imeti za norca. Niso mu hoteli več posojati denarja. Začel je kot agent prodajati, pri čemer je zaslužil toliko, da je lahko spet raziskoval tla v Perziji. Razen tega je od šaha Nasredina kupil za 200.000 frankov dokument, ki je njemu in vsem njegovim potomcem, prijateljem ali dedičem podeljeval polnomočje in neomejeno svobodo pri izčrpanju vsega, kar se nahaja pod zemljo Perzije, za dobo 66 let. Šah je mislil, da je napravil izredno dobro kupčijo. Do leta 1901 d'Arcy res ni našel ničesar. Obupal je. Ze je mislil zapustiti Perzijo, ko je končno v Perzijskem zalivu našel bogate vrelce. Veselje d'Arcyja je bilo seveda velikansko, ni pa mislil izčrpani vrelce. Tudi ni hotel koncesije prodati Angležem, ker ja za časa svojega bivanja vzljudbil Perzijo kot svojo drugo domovino in ji ni hotel povzročati borb s petrolejskimi magnati. Od-

0 Izseljenski Matici

Pred letom dni je bila ustanovljena v Ljubljani Slovenska izseljenska matica, katere delovno območje obsega celotno Slovenijo. Kako potrebna je bila našemu narodu ta ustanova, vidimo iz tega, da zaznamuje že v prvem letu svojega obstoja velike uspehe.

Zavedati se moramo, da ima vsaka tretja družina naše ožje domovine po enega svojca v tujini. Večina teh Slovencev in Slovenk živi v Ameriki, okoli 40.000 jih je v Nemčiji, manjše število pa je razkropljeno po ostalih državah.

Tudi naš okraj je med tistimi, ki ima veliko število svojih ljudi v tujini. Kaj smo doslej storili za te ljudi naše krvi? Ali smo se zanimali za njihovo življenje na tujih tleh? Zdi se nam, da nismo nič napravili zanje, da smo jih prepustili usodi.

Na občnem zboru Izseljenske Maticе v Ljubljani je bil naš okraj slabo zastopan. Na tem zborovanju smo imeli priliko spoznati, kako velike važnosti je ta Matica za naš narod. Naša dolžnost je, da imamo z izseljenci stike, da jim razlagamo resnico o naši novi Jugoslaviji. To je potrebno zlasti sedaj, ko poskušajo iz domovine pobegli izdajalci vplivati na naše poštene izseljence in jih pridobiti za svoje umazane namene.

Zaradi tega si je Izseljenska Matica zadala nalogo, da bo prirajala izlete v domovino, da bi se izseljenci zamogli na lastne oči prepričati o našem napredku. Preskrbeti jih hočemo z našo literaturo in časniki, ki si jih tako želijo. Na ta način bomo onemogočili sovražno propagando.

Da pa bo Izseljenska Matica zamogla to delo opravljati z uspehom, je potrebno, da ji pomaga vse slovenski narod. V prvem letu sta omogočili delo Izseljenski Matici organizacija naših sindikatov in Osvobodilna fronta, ki sta pokazali za to delo veliko razumevanje.

V kratkem bodo imeli »Teden izseljencev«, ki bo posvečen našim v tujini živečim ljudem. Pregledali bomo, kaj smo že zanje storili in kaj še lahko napravimo. Tudi naš okraj se bo moral v tem Tednu zganiti in si priznati, da doslej ni dosti storil za naše izseljence. Vsi se bomo morali zavzeti, da bomo imeli v bodoče drugačen odnos do naših bratov v tujini. F. M.

lje določi nove višje cene lesa na papnju in jih razdeli na 4 eksploatacijska področja.

Na ta način zadržgam ne bo treba več odvajati gozdnih taks od razlike preplačevanja lesa, niti ne bo kmet več zainteresiran, da les prodaja neposredno podjetjem, marveč preko zadrage, ker mu bo ta nudila isto ceno kot vsako podjetje, kar bo utrdilo in stabiliziralo naše zadržne organizacije. J. K.

Modernizacija tovarne

— glavni cilj delovnega kolektiva STEKLARNE V HRASTNIKU

V ozki zasavski dolini enega izmed naših revirjev se bori s težkocami in veseli svojih uspehov kolektiv hrastniške steklarne. Posebno se veseli svojih uspehov, ki kljub težavam niso izostali po zaključku minulega gospodarskega leta, saj je kolektiv v njem svojo družbeno nalogo v polni meri izpolnil.

Borba za izpolnitev družbene naloge

Kako so izpolnjevali v tej tovarni svojo družbeno obvezo med letom? Kar pogledimo stopnjo akumulacije, predpisano od vlade! To je delavski svet po višal od 420 na 537, kar predstavlja najvišjo stopnjo akumulacije v naši steklarski industriji. Kljub temu je kolektiv v prvi polovici lanskega leta predvidene dohodke lahko prekoračil za preko 30 %, ker je bil položaj na trgu ugoden; povpraševanje po steklarskih izdelkih široke potrošnje je bilo veliko, ki čemer je v znatni meri pripomogla reorganizacija trgovskega omrežja.

Močno pa se je spremenil položaj v drugem polletju. Ostra konkurenca drugih steklarn z nižjimi cenami (nižja akumulacija, mehanizirana produkcija) je povzročila zastoj izdelkov na tržišču. Vendar delavski svet v danem trenutku ni držal križem rok: temeljito je preštudiral položaj. Sklenil je začeti z novimi steklarskimi izdelki, izvesti izmenjavo nekaterih dosedanjih modelov ter izboljšati kvaliteto izdelkov, zlasti še pri gospodinskem steklu.

Uspeh ni izostal; podjetje je lahko spravilo v denar vse izdelano blago, tako da so zaloge tovarne trenutno izpod normale. Svojo družbeno dolžnost je kolektiv hrastniške steklarne torej dobro izvršil.

Novi izdelki

Kolektiv se bori v prvi vrsti z izboljšanjem kvalitete steklenih izdelkov, med katerimi je tudi laboratorijsko in barvasto steklo. V tovarni so izdelali okrog 50 novih modelov oz. proizvodov. Sedaj delajo še vedno razne poskusne modele ter se trudijo uresničiti nekatere svoje zamisli. Ob mojem obisku je bil ravno v ospredju zanimanja nek steklarski izdelek — produkt tužine. Bil je izredno lep steklarski proizvod ter njegova izdelava ni ravno lahka. Delavci-strokovnjaki so prihajali drug za drugim in si izdelek ogledovali z zanimanjem. Njihov zaključek je bil: »Tudi mi ga bomo izdelali in sicer ravno takšnega!«

Reči moramo, da imajo veliko voljo. Ko mi bodo sporočili, kako so uspeli poizkusiti, bom povedala, za kakšen steklarski izdelek je šlo.

Med novimi proizvodi naj omenim skodelice za črno kavo (bosanske fildjane) iz mlečnega stekla, po katerih je na trgu veliko povpraševanje, ter steklenice, »Jugo-cockta« imenovane, za potrebe podjetja »Slovenija-vino«.

Naj omenim na tem mestu zanimivo zgodbo s temi steklenicami. Podjetje »Jast« v Zürichu, ki izdeluje za te steklenice posebne gumijaste zamaške, je pred nedavnim poslalo podjetju »Slovenija-vino« dopis, v katerem pravi med drugim tole: »Izdelava »Jugo-cockta« steklenic nam osebno zelo ugaja in je tudi pri tukajšnjih strokovnjakih izzvala izredno zanimanje. Steklenica je v vsakem pogledu brezhibno izdelana.« Hkrati pa se to podjetje zanima, če bi steklarna bila v stanju izdelati podobne steklenice za izvoz. Naj še pripomnim, da je »Jast« renomirana firma, poznana ne samo v Švici, marveč tudi izven nje, ki ima vpogled v svetovno steklarsko proizvodnjo. Takšna pohvala je vsekakor laskava za naše hrastniške steklarje.

Tako si njihovi izdelki utirajo pot v svet in to kljub ostri konkurenci, ki jo v zadnjem času delajo še nekatere satelitske države. Romunija in Madžar-

ska sta svoj izvozni plan izvršili in ga nameravata to leto še potrojiti. Izvažata predvsem barvasto — stisnjeno steklo in delno tudi pihano. Svoja tržišča imata predvsem v državah Bliznjega vzhoda — v Libanonu, Siriji, Transjordaniji, Iranu, Iraku, Saudski Arabiji ter Sudanu in Južni Afriki — na Zahoda pa v Angliji in Holandiji. V zadnjem času pa imata razgovore s Turčijo in Italijo.

Komunalna dejavnost

Delavski svet pa ni pozabil tudi na stanovanjske hiše in ostale potrebe. Sklad za prosto razpolaganje je v celoti izkoristil za komunalno dejavnost.

Občini Hrastnik je kolektiv steklarne namenil za te potrebe 2.250.000 din. Ostali denar pa je podjetje uporabilo za gradnjo treh dvostanovanjskih hiš ob Savi, od katerih sta dve že pod streho.

Glede na veliko potrebo po stanovanjih — v podjetju je nad sto prošelj

akoravno bi podjetje že s samo dovršitvijo teh del znižalo transportne stroške in zmanjšalo lom stekla v toliki meri, da bi letno prihranilo najmanj 25 milijonov dinarjev.

Lansko leto so v tovarni začeli z izdelavo ekonomske analize ter projektne načrta, ki bo kmalu skončan. Po njem bo natančno ugotovljeno, kaj bo podjetje v prihodnjih letih izdelovalo, prav tako bo v načrtu predvidena modernizacija tovarniških objektov. Z izvedbo tega načrta bi bil podjetju zagotovljen njegov nadaljnji obstoj. Pripomniti je treba, da bi bila tovarna v nasprotnem primeru spričo velikega razvoja steklarske industrije in z njo v zvezi ostale konkurence na notranjem in zunanem trgu v nekaj letih obsojena na propast.

Zato ves kolektiv upa, da bo glede na uspehe, ki jih je že dosegel (od leta 1945 je bil že petkrat nosilec zveznih in republiških prehodnih zastav), to vprašanje končno ugodno rešeno, da bo

Mladinska godba steklarne Hrastnik, ki deluje v okviru Svobode II

za dodelitev družinskih stanovanj — ima tovarna v načrtu še nadaljnjo gradnjo stanovanj.

Del viška fonda plač, in sicer dva in pol milijona dinarjev, so v podjetju uporabili za popravilo slabih stanovanj ter ureditev stanovanjske kolonije in njene okolice — med delavce pa je bilo razdeljeno pet milijonov dinarjev dobička.

Kapitalne gradnje

Ob vseh uspehih pa ne smemo iti mimo važnega problema, ki teži ves delovni kolektiv, namreč modernizacije tovarniških objektov. Če pomislimo, da imajo ostale steklarne naše države, zlasti pa Paračin, najsoodnejšo strojno opremo, kjer je izdelava steklenic avtomatizirana in tehnično dovršena, poleg tega pa delajo še z nižjo stopnjo akumulacije, potem so uspehi hrastniških steklarjev res občudovanja vredni.

Tovarna bo stara že skoraj sto let. Zgrajena je bila leta 1854 ter se je po malem širila, tako da je imela leta 1895 sedanjo zmogljivost — pet toplinskih peči. Te peči pa stoji v zelo tesnih prostorih, tako da ovirajo samo proizvodnjo.

Po vojni se je vodstvo podjetja lotilo modernizacije svoje tovarne in njene razširitve. Leta 1947 so izdelali za to potrebne načrte, nakar so začeli z gradnjo novih tovarniških objektov: brusilnice, prostorov za hlajenje in skladišča, ki pa so ostali dograjeni le v surovem stanju brez notranjih postrojev, kajti našemu prvemu planu težke industrije se je po resoluciji IB morala umakniti manj važna lahka industrija. Razumljivo je, da so iz tega razloga izostale investicije za dokončno izgradnjo hrastniške steklarne.

Ko je tovarna po decentralizaciji našega gospodarstva prišla pod Kemično industrijo Slovenije, ji ni uspelo dobiti potrebnih kreditov, tako da novi objekti še danes ne služijo svojemu namenu,

tovarna dobila za svojo modernizacijo potrebne kredite.

Delavski svet je tudi sklenil, da bo poslal tri svoje strokovnjake na študijsko potovanje po Nemčiji, Franciji in Angliji, kjer si bodo ogledali najmodernejša postrojenja tovarniških objektov in mehanizacijo proizvodnje — nekaj strokovnjakov pa naj bi šlo na specializacijo v tuje države, kjer bi si pridobili potrebno znanje v moderni steklarski industriji v svetu.

Napredek industrije gradbenega materiala v Radečah

Majhno in na prvi pogled nepomembno podjetje se ti zdi, če gledaš industrijo gradbenega materiala v Radečah, vendar se je ta gospodarska ustanova razvila iz prvotno majhne tovarne že v dokaj veliko podjetje.

V tovarni »Izolit« — tako imenujejo to radeško podjetje — izdelujejo danes predvsem izolitne plošče raznih velikosti in debelini 1,5, 2,5, 5, 7 in 10 cm. Te plošče uporabljajo predvsem za razne izolacije, za vmesne stene, za obloge itd. Prav učinkovito jih uporabljajo za vzdrževanje zvoka v dvoranah. Lepo pa se dajo uporabiti tudi za okrasitev stropov v raznih dvoranah, kar so pred nedavnim napravili pri ureditvi sindikalne dvorane v Zidanem mostu.

Lansko leto so začeli v tem podjetju izdelovati tudi razne vrste opeke, strešne in zidne, in sicer v obratu Radeče, kajti podjetje ima svoje obratovne prostore v Radečah in Zidanem mostu. Za letošnje leto sta si kolektiv in uprava tega podjetja zadala nalogo, da bosta v obratu Radeče izdelovala tudi vodne cevi raznih dimenzij, kar bo brez dvoma zelo iskan izdelek na trgu.

Obrat Radeče ni osamljen. Priključen mu je obrat Zidani most, ki izde-

luje apnenčevo moko, katero uporabljajo za asfaltiranje cest. Proizvajajo pa tudi umetno gnojilo za naše kmetijske zadruge. V Zidanem mostu meljejo nadalje že dalj časa tudi barit, ki ga dobivajo z rudniku v Skofljici. V Zidanem mostu rudo predelujejo, nakar jo rudnik Skofljica razpošilja dalje v razne rudnike, naftna polja itd.

Pred kratkim so v Zidanem mostu proizvajali tudi cement, vendar so s tem zaradi tehničnih ovir prenehali. Sporazumno s trboveljsko cementarno so pa te težke odstranili, tako da bodo lahko izdelovali cement, ki ne bo zaostajal za trboveljskim. Tu gre namajhna zasluga upravi trboveljske ce-

mentarne, ki je priskočila kolektivni industriji gradbenega materiala v Radečah v polni meri na pomoč.

Obveščamo vse naročnike »Zasavskega vestnika«, da imamo od 1. januarja 1953 novo številko tekočega računa pri podružnici Narodne banke v Trbovljah. Nova številka je sledeča:

Uredništvo in uprava »Zasavskega vestnika«, Trbovlje 614-»T«-146

Vse naročnike prosimo, da zaradi nemotnega poslovanja pri bodočih nakazilih uporabljajo izključno novo bančno številko.

UPRAVA »ZASAVSKEGA VESTNIKA«

mentarne, ki je priskočila kolektivni industriji gradbenega materiala v Radečah v polni meri na pomoč. Letošnje leto stoji pred upravo in kolektivom še velike naloge, saj name-rava podjetje razširiti obrat z izdelovanjem lesne volne. Tovarna bo prevzela tudi kamnolom v Radečah. Zgeje tudi apno, to pa samo po naročilu.

Družbeni plan je ta kolektiv lansko leto dosegel, prav tako je podjetje odvedlo določenih 15% za komunalno dejavnost. Uprava, delavski svet in kolektiv se vedno skupno posvetujejo o vseh svojih nalogah in težavah ter na ta način uspešno delajo v korist naše ljudske skupnosti.

terega dobavni rok bo izvršen šele prihodnje leto.

Razumevanje za težave trboveljske cementarne so pokazala nekatera naša republiška podjetja, tako n. pr. Litostroj in železarna na Jesenicah ter še drugi, ki so pomagali tej cementarni. Z novim letom ta tovarna ne bi mogla začeti z normalnim obratovanjem, če ji ne bi jeseniška železarna priskočila na pomoč ter ji ponudila 30 ton Radex opeke, ki jo bo cementarna porabila za najnujnejša popravila svojih cementnih peči, s čimer bo omogočena normalna proizvodnja cementa v prvih dneh letošnjega leta.

V trboveljski cementarni so pa imeli pretelo leto še druge težave; tudi cementni mlinci so že zastareli. Pa je tudi tukaj priskočil na pomoč tovarni naš Litostroj in ji pomagal iz velike zadrege, ker cementarna še ni dobila iz tujine potrebnih nadomestnih delov, ki bodo dospeli od tamkaj predvideno šele meseca marca.

Trboveljska cementarna vsa leta po vojni ni dobila potrebnih investicijskih kreditov za obnovo svojih izrabljenih strojev in upravičena je bojazen nje-nega kolektiva, kako naj v takem položaju še nadalje dela in dosega iste uspehe kot doslej. Z obnovitvijo strojev pa bi bilo mogoče dvigniti kvaliteto cementa, povečati njegovo proizvodnjo, z njo pa doseči pocenitev tega važnega gradbenega predmeta. Ob večji proizvodnji cementa pa bi bila možna zaposlitev večjega števila domačih ljudi, prav tako pa bi naša gradbišča dobila več kvalitetnejšega in cenejšega cementa. Vse to pa bo mogoče le tedaj, če bodo na odločilnih mestih uvideli, da je treba trboveljski cementarni zagotoviti potrebne investicijske kredite.

Kolektiv in upravni odbor tega podjetja pa stojita letos še pred neko važno nalogo, namreč da je za današnjo proizvodnjo cementa treba zgraditi novo žičnico. Načrti zanjo bodo izgotovljeni letošnjo pomlad. Potrebno pa je — kakor smo že poudarili — da ta tovarna pač dobi skrajno potrebne in kredite za obnovo svojih strojnih naprav, da bo mogoče povečati proizvodnjo trboveljskega cementa, ki ga ni nikoli dovolj na razpolago.

Naročaj, čitaj in dopisuj v naš list!

pridobili pa so 4 in pol milijarde ton nafte. Leta 1929 se je v Romuniji vžgal petrolejski vrelce blizu Ploestija. Pri globini navrtane luknje 1600 metrov je udrl plin s tako silo, da je pogoltno vrtnale stroje in cevi v zrak. Pri trčenju železnih kosov eden ob drugega so nastale iskre in vrelce se je vžgal. Več kot dve leti se ni posrečilo pogasiti tega ognja. Dnevno je zgorelo 3 milijone kubičnih metrov plina. Vrtali so podzemeljske rove, kar pa ni pomagalo. Mnogo delavcev in inženirjev je bilo ubitih. Takrat so poklicali iz Amerike tako imenovane »salamandre«. To so možje, ki gasijo petrolejske vrelce z bombami nitroglicerina, in ti so končno ustavili požar v Romuniji. Pred leti sta dva taka »močerada« ustavila požar v Teksasu. Oblečena sta bila v obleke iz azbesta. Do gorečega vrelca so bile položene azbestne preproge. Oba sta bila privezana na jeklene vrvi, da so jih lahko takoj z motorji potegnili nazaj, če se je eden ali drugi onesvestil. Vrelce se je posrečilo ugasiti samo enemu, nekemu Thorntonu, ki je bil zelo majhne postave in sibeke telesne konstitucije. Tri dni je potreboval, predno je prišel v bližino vrelca. Pred vrelcem je bil majhen nasip, preko katerega bi moral vrelce bombo. Trikrat je padel v nezavest. Rabil je več kot en teden, da je odstranil vse kovinske dele v bližini vrelca, na katerih bi se lahko ponovno vžgal plin. Ko je vse pripravil, so ves prostor preplavili z vodo. Thornton je vzel v vsako roko 7 kilogramov nitroglicerina. Prišel se je plaziti proti vrelcu. Dokler je bilo mogoče, so ga polivali z vodo. Nato je letel nekaj kor-

kov. Ko je prišel dosti blizu vrelcu, je vrgel obe bombi. Takoj sta sledili dve eksploziji in vrelce je ugasnil. Nekaj trenutkov pozneje se je plin ponovno vžgal in uro kasneje je Thornton spet poskusil svojo srečo. Ko pa je odrgel prvo bombo, se mu je zgodila nesreča. Padel je v nezavest, držev v rokah še eno bombo. Pomočniki so začeli vleči nazaj na žici privezanega moža, ki je prišel za trenutek k zavesti in je spustil bombo proti vrelcu. Vrelce je definitivno ugasnil, Thornton pa je odšel v bolnišnico. V dveh tednih je izgubil 11 kilogramov na teži, zaslužil pa je okrog pet milijonov dinarjev.

Se hujše življenje kot ti »močeradi« pa imajo tako imenovani »kočijaži juhe«. To so šoferji, ki prevažajo nitroglicerina. Nitroglicerina eksplozivna na sunek, udarec ali vročino. Automobili so posebne konstrukcije, vozijo samo ponoči in to samo izven naselij. V velikem loku morajo obiti vsa mesta, ki imajo več kot 10.000 prebivalcev. Vsak peti avto zleti v zrak. Običajno ni s tem najti ne avtomobila ne človeka. Izginila sta brez sledu. Drevesa manjših gozdov taka eksplozija popolnoma polomi. Samo na zemeljskih ljakihih se pozna, kje je nastala eksplozija. Plača teh »samomorilcev« znaša 1 dolar na miljo, dnevno pa mora prevoziti najmanj 25 milj.

Najtežje žrtve je torej tudi tukaj dal mali človek, ni pa zanje dobil tistega, kar mu pripada, dokler se niso ljudstva sama dvignila in odrgla vezi lastnega ali pa tujega kapitalizma.

Angležinja priredila velik banket. Povabila je nanj vseh 40 arabskih šejkov; imela je velik govor v arabskimi, nato pa je še vsakega navzočega šejka pozdravila v njegovem lastnem dialektu. S tem si jih je pridobila. Sedva so sklenili pogodbe po njeni želji.

Omeniti moramo še neko osebnost, ki je v bitki za nafto igrala veliko neprižno vlogo, in sicer Armenta Calusta Sarkisa Gulbenkiana. Njegovo ime je postalo znano šele leta 1919, ko so mu priznali 5 % vseh dohodkov mosulskega petroleja. Pet odstotkov zveni nekam malo, toda pomisliti je treba, da so dohodki petroleja leta 1922 predstavljali vrednost 340 milijard dinarjev.

Gulbenkian je bil rojen v Erzerumu in se je pridružil Marcusu Samuelu in Deterdingu, ko sta bila oba v borbi proti Rockefellerju. Gulbenkianu se je posrečilo kupiti Rotschildove ruske petrolejske vrelce. Bila je to najboljša kupčija, kar jih je sklenil Deterding. V dveh letih so zaslužili 2 milijona rubljev ter z ruskim petrolejem premagali Amerikance na Kitajskem. Gulbenkian je imel že leta 1905 premoženje v vrednosti 240 milijonov rubljev. V Parizu je imel krasno palačo ter je bil prijatelj Basila Zaharoffa, »magnata nenadne smrti«. Gulbenkian kot Armentec ni pozabil svojega naroda, saj je z osem svojim denarjem in politično močjo delal za svobodno armensko državo. Amerika je njegove načrte izdala. Ves svet se ni dosti zmenil, to je Kemal paša po svoji zmagi izgnal vse Armentec.

Gulbenkian je postal smrtni sovražnik Amerikancev. Ko je Deterding z njimi sklenil pogodbo, se je Gulbenkian ločil od njega. Do razdora z Deterdingom pa je prišlo tudi iz nekega drugega vzroka: Gulbenkian je bil zaljubljen v Rusinjo Lidijo Pavlovno, ki pa se je poročila z Deterdingom. Ta ljubezenska zadeva ne bi bila zanimiva, če ne bi vodila do svetovnih dogodkov. Gulbenkian je pričel borbo proti Anglo-Amerikancem v Venezueli leta 1926, ki jo je razširil do leta 1931 po vsej Ameriki in Evropi. S svojim velikanskim premoženjem in s spretnimi transakcijami je povzročil padec anglo-ameriških petrolejskih delnic tako, da so iste padle v nekaj dneh od 80 na 12 tisoč frankov. Zapirali so banke, milijoni malih ljudi so izgubili svoje zadnje prihranke. V Berlinu, Londonu, New Yorku in Parizu so izginjala premoženja denarnih mogotcev kot sneg na soncu. Končno je morala poseči v boj Francija in Anglija, cesar se je pa Gulbenkian ustrašil in se umaknil. Ko so zapirali finančnike, je sam sedel varno v kotu, leta 1932 je za zadal Deterdingu, ki ga je silno mrzil, glavni udarec: dosegel je, da je Teheran ne samo odpovedal, ampak tudi izgnal Deterdinga iz Perzije.

Zanimivo je tudi, kako so vse razne zakulisne borbe za petrolej prišle v javnost. V pričetku borbe Anglije za nafto sta bila v New Yorku zaposlena dva mlada uradnika, ki pa sta potrebovala več denarja, kot sta ga zaslužila. Vdrla sta v pisalno mizo podprezidenta firme Standard Oil Comp. ter sta prepisovala in fotografirala razne dokumente. Leta 1908 sta začela po agenciji Hearst priobčevati slike in pisma. Ame-

rika je naenkrat videla, da vladajo državo pravzaprav petrolejski mogotci. Prišlo je do velikih skandalov. Ko pa sta oba nameščena hotela objaviti tudi pisma o lažnem duhovniku Reillyju ter o drugih angleških transakcijah, so oba zaprla.

Na koncu bi si še na kratko ogledali življenje milijonov, ki so pravzaprav zaslužili, da bi uživali sadove velikanskih dohodkov, to je delavcev, ki so nafto pridobivali, jo predelovali in prevžali. Ze sama okoliščina, da leži večina vrelcev v pustih, zapuščenih pokrajinah brez vsake udobnosti in da je delo pri glavnih aparatih, pri vrtnalnih strojih silno enolično, dokazuje veliko poštrevnost delavcev pri teh delih. Osem ur mora delavec pri vrtnalnem stroju opazovati monotono dviganje in padanje svedra, kar traja do štiri mesece za en sam vrelce. Če se to vsakdanje monotono delo in življenje zaradi kakšne nesreče ustavi samo za trenutek, ali pa če se sveder zlomi in ga potem čestokrat po cele mesece lovijo ali pa pri prevrtanju zadnjih plasti izbruhne nafta na dan s tako silo, da nese v zrak stolp, stroje in ljudi — dostikrat pa pride tudi samo slana voda na površje — potem je bilo vse delzaman. Tudi delo vodilnih inženirjev je prav tako enolično. Dnevno morajo prepotovati v starih avtomobilih po 40 do 60 kilometrov dan za dnem. Posledica te monotoniosti je veliko uživanje mamil, opija, morfija, hašiša.

Kljub silnemu trudu je bilo vrtnano od prvega vrelca leta 1853 do leta 1933 okrog 1.168.000 vrelcev, 659.000 v ZDA,

NOVOLETTNA JELKA —

PRAZNIK NAJMLAJŠIH

Tako lepo, kot so praznovali Novoletno jelko pretekle dni v naših revirskih krajih, je niso obhajali še nobeno leto.

več parov nogavic, žepnih robcev in raznih dobrot. V bolnici so se zbrali poleg bolnikov predstavniki naših oblasti, zdravniki in osebe bolnice.

Dedek Mraz je prišel s svojim spremstvom

bogato, tako da jim bo njihov praznik ostal za vedno v spominu in ga bodo pričakovali z veseljem vsako leto.

Preko deset prireditev v Trbovljah

Po vseh šolah so imeli Novoletno jelko za naše učence, prav tako lepo prireditev so pripravili v Otrškem vrtcu.

Tako lepo kot letos, še ni bilo nobeno leto, — so poudarjali starši, pa tudi otroci so bili zadovoljni, ko so se zbrali v dvorani cementarne v Trbovljah.

Preko deset prireditev v Trbovljah Po vseh šolah so imeli Novoletno jelko za naše učence, prav tako lepo prireditev so pripravili v Otrškem vrtcu.

Kakor vsako leto, so bili na Silvestrov večer obdarovani vsi bolniki, ki se zdravijo v trboveljski bolnici. Vlak bolnik je dobil darilo, ki je obstajalo iz

lje v prostorih Mestnega trgovskega podjetja v Trbovljah, kjer so bili obdarovani vsi otroci uslužbencev. Vsi so prejeli lepa darila.

Tudi v Zagorju malčki niso bili razočarani

S sodelovanjem vseh podjetij, OF in ostalih množičnih organizacij so tudi v Zagorju priredili lepo Novoletno jelko v Domu Partizana. Malčke je presenčila lutkovna igra »Rdeča kapica«, prav tako seveda lepa darila.

V Radečah in okolici so obdarili preko 1500 otrok

Letos so pripravili lepo Novoletno jelko tudi v Radečah, kjer so posamezni delovni kolektivi prispevali okrog 130 tisoč dinarjev. Prav dobro sta se pokazali Papirnica v Radečah in Industrija gradbenega materiala, ki sta darovali za ta otroški praznik po 30.000 din.

Z zbranimi prispevki so obdarovali v Radečah, Jagnjenici, Zidanem mostu in Vrhovem preko 1500 otrok. Otroci so si lahko ogledali igre »Petrčkove poslednje sanje«, najmlajši pa so se veselili prizora z dedkom Mrazom, ki so ga spremljale divje živali.

Dedek Mraz v Domu onemoglih

Usluženke Doma onemoglih so z improviziranim nastopom razveselile svoje oskrbovance. Poskrbele so za kulturni miting z raznimi skeči in pevskimi točkami, kakor n. pr. »Rdeči sara-fan«, »Šaljivi brivec«, »Židana marena« in podobno. Program je bil dobro podan. Usluženki so se pozabavali in pozabili na svoje tegobe.

Se bolj jih je razveselil dedek Mraz, ki je v šalji obliki in celo v verzih podal »karakteristiko« posameznikov, da so se nekateri prav od srca nasme-

»To homo pa šele videli!« je mirno odgovoril Chan.

Naslednjega dne je okrog desetih dopoldne Barry Kirk dvignil slušalko svojega telefona, da se je razveselil nad glasom, ki ga je že poznal.

»Srečen sem, da vas slišim. To je zame sreden začetek dneva.« »Vasa izjava me je močno ganila, je smejce odgovorila Morrow. »Sedaj ko se vaš dan lepo začel, ali bi bili tako ljubeznjivi in prepuštili telefon gospodu Chanu?« »Kako? Kaj se ne boste pogovarjali z menoj?« »Zal mi je, toda danes imam dela čez glavo.« »No, saj se znam tudi jaz umakniti, kadar nisem nepotreben. Razumem.« »Toda, gospod Kirk, prosim...« »Tukaj imate Charlieja. Saj nisem užaljen, temveč samo zadržan in sicer težko...« Dal je slušalko Chanu.

»Halo, gospod Chan, nadzornik Flannery bi rad izprašal polkovnika Beatema ob 11. Danes ima v glavi edino polkovnika. Naprosil me je, da bi prisostvovala zasiljanju in opomnila polkovnika na njegovo izjavo tisto noč, ko je bil zločin izvršen. Prosila bi vas, da ste nazvoči tudi vi.« »Ali sem potreben nadzorniku?« »Meni ste potreben... All vam to ne zadržuje?« »Razume se, da zadržuje... Prišel bom All bo zasiljanje v nadzornikovi pisarni?« »Da, pridite za gotovo!« »Gospodinja Morrow je odložila slušalko. »Kaj je bilo?« je vprašal Kirk. »Nadzornik Flannery je sedaj pograbil polkovnika Beatema. Ob 11. ga bo zasiljal in jaz sem poklican, da se tega zasiljanja udeležim.« »Zal mi je, toda vaše ime pri tem ni bilo omenjeno.« »Potem... ne bom šel.« »Nekaj pred enajsto uro je Charlie Chan prisel v pravosodno palačo. V temni pisarni nadzornika Flanneryja je našel gospodinjico Morrow, ki je z svojo navzočnostjo dajala prijaznejše obličje tej nepriljubljeni sobi.« »Dobro dan, gospod Chan! Flanneryja

Naši čitatelji pišejo

Občni zbor Rdečega križa v Loki

Rdeči križ v Loki je ob koncu leta položil obračun svojega dela. Pred občinim zborom je v imenu OO RK Trbovlje sprogovoril lovarski udeleženi. Predložil je pomembne obse humanitarne ustanove, kjer je tudi omenil, da bo OO RK organiziral po vseh vaseh higijensko tečajev, ki bodo našim dekletom dali mnogo potrebnega znanja iz zdravstvenega področja.

bilo delo te organizacije uspešnejše, če bi imela več denarnih virov. Občni zbor je izvolil nov upravni odbor z naslednjimi člani: Golobov, ki je ves čas po osvoboditvi pozitivno opravljal zaupano ji posloje. Kakor je bilo poudarjeno že na občinem zboru KUD, da si bodo množične organizacije pri raznih akcijah in prireditvah medsebojno pomagale, tako je bila ta misel izročena tudi na občinem zboru BK. V Loki bi bilo mogoče mnogo napraviti, če bi bila povezava med organizacijami tesnejša. To naj ne bi bilo samo sklep, marveč naj se tudi dejansko izvede.

Novi odbor si je zadal za letos naslednji delovni načrt: 1. zvešča naj se število članstva, tako da bo BK s svojim majhnim članstvom postal res množičen; 2. organiziral bo zdravstvena predavanja; 3. gojekle higijenskega tečaja v Loki bodo imelo ob zaključku tečaja kulturno prireditev v prid RK; 4. odbor bo imel redne seje ter bo pošiljal o svojem delu mesečna poročila.

O naših cestah in hišnih številkah

V predaprilski Jugoslaviji baje iz strateških ozirov niso kaj prida oskrbovali cest, kaj šele, da bi jih modernizirali, vendar jih nikjer niso posipali s tako slabim gruščem, kot to delajo danes po Hrastniku in Dolu, a tudi za Trbovlje se sliši, da je cesta proti železniški postaji obupno blatna. In je bil baje na sestanku cestarjev zavrnjen predlog, po katerem naj bi ceste nasipali že jeseni, češ da je ta postopek zastarel, kar so si cestarji razlagali tako, da je jesensko posipavanje morda slabo že samo zaradi tega, ker so to že v stari Jugoslaviji počeli. Menijo, da je tistemu človeku cestarstvo tuje in da gotovo še ni nikoli pokukal čez državno mejo vsaj v Avstrijo, če ne v Italijo, kajti če bi, bi moral pač opaziti krasno grajenje, urejevanje in vzdrževane ceste. Vprašujejo se nadalje, če je ta človek že kdaj preračunaval, ali se izplača ves tisti cement, ki ga izpred cementarne že toliko let grabijo naravnost v potok, pomešati enkrat s peskom, pa zbetonirati vsoto tisto »Blatno vas«. Menijo, da bi s čistim odpadnim cementom zbetonirali že dobršen del cest — ne samo trboveljskih. Prav gotovo bi se tudi asfaltiranje izplačalo bolj kot pa posipanje s tisto ilovnato zemljo čez poltje ali pa vsaj ob suhem vremenu samo zato, da imajo kamionji in avtomobili vsaj kaj razmetavati. Morda obstaja bojazan, da bi cestarji dela ne imeli.

Ta grušč je sploh poglavje zase. Ni primeren — pa konec besedi. Le kdo ima prste vmes? Saj so se na Dolu že pritoževali, ali videti je, da brezuspšno.

Pa omenimo še — ko smo že pri cestah — tole: drugod imajo pred na-

selji napise na modrih deskah, da veš, kam si prišel. Celotonske stebre so že letos postavljali. Pri nas tega napredka ni. Ali pa se izogibamo takim in podobnim izdatkom iz varčne previdnosti pred tretjo vojno, kajti le v vojnem času pač gledamo, da ni napisov in hišnih števil, kakor ni več rdečih tablic hišnih števil na Dolu vse od leta 1941, ko so jih na ukaz v potok zmetali, da bi s tem sovražnika zmedli v orientiranju. Višek nemarnosti — ali pa še kaj hujšega — je pa to, da z vednostjo okrajja še vedno živimo v »Hitlerjevem rajhu«, kajti na naših hišah so poleg belih hišnih števil na modrem ozadju prav tako beli napisi nemških vasi, kot n. pr. tamkaj beremo:

16

Doll

Hrastnig Doll

Zmечite se te bedaste table v kanal, sicer bodo Nemci zahtevali »vrmitev nemške pokrajine!« — Sramota!

Na Dolu so uvidevni: da se ponodi ne boš videl ogibati cestnega blata, so namestili žarnice ne ob cesti, marveč na pokopališču, kjer so lučke svetile pokojnim tudi že celo noč, morda na njihovih ponočnih avanturah... Kdo vel — an.

Ameriški film ZMAGA NAD TEMO

Na ta film, redek v Hollywoodu, so ustvarjalci lahko ponosni; poleg »Najlepših let našega življenja«, z katerim ga družijo podobnost usode glavnega junaka, je to verjetno najboljšo delo o posledicah vojne v življenju in dušah ljudi.

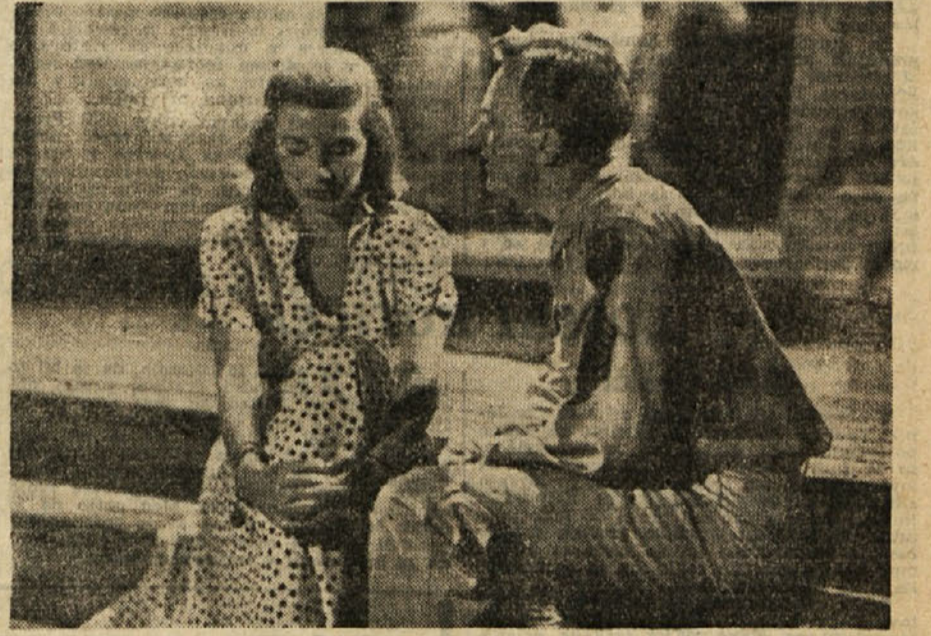
Težka snov, zgodba o slepem vojaku in njegovem boju za vrnitev v normalno življenje, se odigrava na ozadju tihga poguma, upanja in ljubezni vojaka do razumevaločega dekleta.

Nevidez glavne vloge Arthur Kennedy podaja čustveno razburljiv portret človeka, ki stoji pred življenjem v temi. Ranjen v Severni Africi se vrne med ljudi zgorežen.

končno pa najde upanje in pogum za koristen in vedro življenje. To upanje in pogum mu daje Peggy Dow, ki se zaljubi vanj ne iz pomilovanja, temveč iz iskrenega občutnega občudovanja; njeni prizori s Kennedyem, igrani nežno in z razumevanjem, so dajo med najlepše trenutke filma.

Marku Robsonu, mlademu režiserju, ki je pred »Zmagom« ustvaril »Sampsona« in »Dom junakov«, dva filma, ki prav tako izstopata iz pisane poplave vsakdanje ameriške produkcije, lahko k njegovemu delu le bestitamo.

Film bo na sporedu v trboveljskem kinu v prihodnjih dneh.

ki je bil slučajno na potovanju skozi to mesto in je tedaj stanoval pri svojih rojakih v Jackson Streetu. Sir Frederik me je zaprosil, naj se zanimam za tega človeka, toda jaz sem odklonil. Dan po umoru sem se vkrcal na ladjo »Maya« v bedastem upanju, da se bom z njo odpeljal do Honolulua. Ko se mise mudil v svoji kabini, sem slišal, kako se je v sosedni kabini polkovnik Beatem postavljal od tega Li-Gunga. Polkovnik je svetoval svojemu slugi, naj v Honolulu živi sam zase in naj ne odgovarja na nobena vprašanja, ki mu jih utegnejo zastavljati.

»In vi ste te važne podatke skrivali pred menoj?« je jezno vzkliknil Flannery. »Vi ste prav tako vedeli, da je polkovnik Beatem sodeloval pri izletu na planino okoli Peshawarja?« »To smo izvedeli šele v sredo zvečer,« je rekla Morrow. »To pomeni, da ste imeli šest in trideset ur časa, da bi me lahko obvestili. Torej, polkovnik Beatem je 4. maja 1912 zapustil Peshawar po poti... po khyberskem... da bi jo mahnil...« »V Teheran preko Afganistana, Khyberske pušave in severne Perzije,« mu je pomagal Duff. »Da, gospod Chan, Vi ste vse to povedali nadzorniku Duffu, niste pa potem obvestili mene.« Chan je skomizgnil z rameni: »Zakaj bi vam določil napotje z vso to drobnarijo, ki na videz nima nobenega pomena. To so podatki, primerni zame, da o njih razmišljam in da po svoje sklepam. Kako neki bi mogel zahtevati od moža, karšen ste vi, da se bavi s takšno fantazijo?« »Če ne bi, je odgovoril Flannery, »poklican na zasiljanje Lillie Baar, bi ostal polnoma nepoučen. Preveč sproten sem v primeri z vani. Sam sem našel sled za polkovnikom Beatemom... Toda to vas niti najmanj ne oprešča, da me je vaše vedenje strahovito razočaralo.« »Čujtam sam vso težo kesa v svojem srcu,« je izjavil Chan in sklonil glavo. »Dobro. Ne govoriva več o tem,« je končal Flannery.

Sluga je pripeljal polkovnika Beatema. Polkovnikov krojač je moral z zadovoljstvom delati obleko za tega slokega in vitkega naročnika. Brezhibno običen in s cvetlico v gumbnici je polkovnik Beatem obšal za trenutek pri vratih. Iz njegovih oči, ki so se utrljavila dolga leta z opazovanjem pustih delov zemlje, je sijal sedaj nenavadno živ in prodoren pogled. »Dober dan, gospodinja Morrow! Dober dan, gospod Chan! In to je, če se ne motim, nadzornik Flannery?« »Dober dan, polkovnik! Dovolite mi, da vam predstavim nadzornika Duffa iz Scotland Yarda.« »Drago mi je, ker se mi je ponudila prilika, da lahko srečam svojega rojaka. Upam, da boste v kratkem našli morilca sira Frederika.« »Bomo, če boste odgovarjali na moja vprašanja in če boste govorili resnico,« je izmrmral Flannery. Polkovnik je lahko dvignil svoje obrvi in odgovoril z mirnim nasmehom: »Resnico... poskušal bom govoriti tako. Smem sestiti?« »Seveda, seveda,« je odvrnil Flannery in mu pokazal prazen stol. »Tisto noč, ko je bil ubit sir Frederik, ste vi v nadstropju naš pisarno gospoda Kirka vrteli film.« »Da, toda točnejše: prikazoval sem film, ki sem ga posnel na Tibetu.« »Zraven ste imeli predavanje. Pred koncem ste odšli in ste pustili, da se je film kar sam vrtil. Isti večer, nekoliko kasneje, vam je gospodinja Morrow postavila nekaj vprašanj. Kaj ste ga vprašali, gospodinja?« »Govorila sem s polkovnikom o tistih nekaj trenutkih, za katere je bil zastopil projekcijski aparat,« je rekla mladenka. »Za govoril mi je, da ves tisti večer ni odšel iz sobe.« Nadzornik je strogo pogledal polkovnika. »Ali je to točno?« »Da... zdi se mi, da sem tako govoril. Pa zakaj vprašujete? Kaj hočete s tem povedati?« »Zakaj ste tako izpovedali, ko pa ste dejansko odšli v dvajseti nadstropje, da bi se tam pogovarili z nekim Kitajcem?« (Dolge prihodnjic)

